

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Financiering PFAS-sanering voormalige Vliegbasis Soesterberg	TELEFOONNUMMER	0639789320
		E-MAILADRES	hendrik.visser@provincie- utrecht.nl
DATUM	30-5-23	DOMEIN/OPGAVE	Hart van de Heuvelrug
DOCUMENTNUMMER	UTSP-1564917438-29	OPDRACHTGEVER	Valeska van Straalen
VAN	David van den Burg/Hendrik Visser	PORTEFEUILLEHOUDER	Van Muilekom
NUMMER PS	-		
BIJLAGEN	-		

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting:

Het Rijk en provincie Utrecht hebben onderhandeld over de financiering van de Poly- en per Fluor Alkyl Stoffen (PFAS)-sanering bij de brandweer-oefenplaats en de tankplaats op de voormalige Vliegbasis Soesterberg. De kosten van de totale sanering inclusief grondwatersanering gebaseerd op de ontwikkeling van de Woonwijk Vliegbasis Soesterberg met gebruik 'Wonen met tuin' bedragen EUR 23,5 mln. Het Rijk (vertegenwoordigd door de ministeries van Defensie en Infrastructuur en Waterstaat) is bereid dit bedrag bij te dragen aan de sanering. De provincie wordt verantwoordelijk voor de uitvoering van de totale sanering. Financiële meevallers en tegenvallers komen voor rekening van de provincie.

Inleiding:

De provincie heeft in 2009 de voormalige Vliegbasis Soesterberg gekocht van de Staat der Nederlanden (het Rijk). In 2018 is er in de bodem een PFAS-verontreiniging aangetroffen als gevolg van het gebruik van PFAS-houdend blusschuim bij in het verleden gehouden brandoefeningen door Defensie. In 2019 heeft de provincie over de verontreiniging een besluit genomen. Namelijk dat de verontreiniging ernstig is en met spoed moet worden gesaneerd, omdat er humane, ecologische en verspreidingsrisico's aanwezig zijn. Vervolgens hebben Rijk en provincie gezamenlijk nader onderzoek laten verrichten naar de totale omvang van de PFAS-verontreiniging in de grond en het grondwater. Op basis hiervan is een saneringsonderzoek uitgevoerd, waarin diverse saneringsvarianten beschreven zijn.

Het Rijk en de provincie onderschrijven de resultaten van dit saneringsonderzoek. Geschatte saneringskosten voor de voormalige brandweer-oefenplaats bedragen EUR 22,5 mln. Naast de PFAS-verontreiniging bij de voormalige brandweer-oefenplaats op de vliegbasis is er ook een PFAS-verontreiniging geconstateerd bij de voormalige tankplaats op de basis. De provincie heeft voor deze PFAS-verontreiniging in 2022 eveneens een beschikking afgegeven. Hierin is opgenomen dat de verontreiniging ook ernstig en spoedeisend is. De geschatte kosten van deze sanering bedragen EUR 1 mln.

Toelichting

Onderhandelingsresultaat

Het Rijk en de provincie zijn op basis van de uitgangspunten als geformuleerd onder *Inleiding* de onderhandelingen gestart over de verdeling van de kosten, de organisatie van de uitvoering en de verdeling van de risico's bij de uit te voeren sanering. De onderhandelingen die de afgelopen periode zijn gevoerd hebben opgeleverd dat het Rijk bereid is EUR 23,5 mln. bij te dragen aan de sanering. De uitkomsten van de onderhandelingen worden de aankomende periode verder uitgewerkt en vastgelegd in een zogeheten vaststellingsovereenkomst.

De provincie heeft in 2021 ten behoeve van de saneringsopgave een Specifieke Uitkering Bodem (SPUK-aanvraag) ingediend voor de sanering van de PFAS-verontreiniging in Soesterberg. Deze aanvraag is door het Rijk afgewezen omdat partijen nog in onderhandeling zouden zijn. De provincie heeft vervolgens bezwaar aangetekend omdat het 'nog in onderhandeling zijn' geen grond voor afwijzing zou kunnen zijn. Dit bezwaar is met toestemming van beide partijen "on hold" gezet om te bezien of het Rijk en de provincie er minnelijk uit zouden kunnen komen. Daar is inmiddels sprake van. Na vastlegging van het met het Rijk behaalde onderhandelingsresultaat is intrekking van het bezwaarschrift aan de orde.

Risico's

Het onderhandelingsresultaat voorziet in het verkrijgen van een bedrag waarmee de sanering kan worden uitgevoerd. De provincie neemt de uitvoering van de sanering ter hand wat de provincie in samenhang met de ontwikkelingen op de vliegbasis de ruimte biedt de opgave efficiënt aan te pakken. De risico's die samenhangen met de sanering zijn beheersbaar, zowel qua sanering van de grond als het uitvoeringsrisico dat gepaard gaat met de sanering van het grondwater. Indien de sanering meevalt en er blijft budget over, zal dat ten gunste komen aan de grondexploitatie Vliegbasis Soesterberg. Een onverhoopt tekort komt ten laste van de grondexploitatie.

Als het Rijk in de toekomst besluit de normen aan te scherpen en dit leidt tot extra kosten zal met het Rijk hierover het gesprek worden aangegaan.

Indien er uiteindelijk geen woningbouw op de te saneren gronden wordt gerealiseerd, bijvoorbeeld door het niet verkrijgen van de benodigde vergunningen, zal de sanering toch uitgevoerd worden. In dat geval is de (minimale) saneringsvariant "voortzetting militair gebruik, inclusief sanering grondwater" aan de orde. Deze variant is goedkoper dan de saneringsvariant 'Wonen met tuin', waardoor de provincie vanuit het perspectief van de saneringsopgave een financieel lager risico loopt gezien de vaste bijdrage van het Rijk. Voor de grondexploitatie Vliegbasis Soesterberg betekent dit echter dat opbrengsten als gevolg van gronduitgifte (deels) wegvallen en dit weegt financieel zwaarder dan het voordeel van een minder dure sanering.

De uit te voeren sanering van de voormalige brandweer-oefenplaats is noodzakelijk om uiteindelijk woningbouw te kunnen realiseren aan de rand van de voormalige vliegbasis. De provincie is initiatiefnemer voor deze woningbouwontwikkeling en werkt binnen Hart van de Heuvelrug samen met Utrechts Landschap en de gemeenten Zeist en Soest. Met deze partners is en wordt intensief gesproken over de wijze van saneren.

Financiële consequenties:

Het met het Rijk behaalde onderhandelingsresultaat heeft primair geen financiële gevolgen. Echter na ondertekenen van de vaststellingsovereenkomst zal het Rijk in totaal EUR 23,5 miljoen overmaken als dekking van de te verwachten saneringskosten, waarbij de provincie voor haar rekening en risico de sanering kan uitvoeren. Daar is te zijner tijd een begrotingswijziging voor noodzakelijk.

Vervolgprocedure / voortgang:

Het onderhandelingsresultaat wordt uitgewerkt in een naar verwachting in de tweede helft van 2023 door ons college te sluiten vaststellingsovereenkomst waarover uw staten geïnformeerd zullen worden. Daarnaast zal het bezwaarschrift inzake de afwijzing van de SPUK-aanvraag Bodem aangepast worden. De aankomende periode zal de sanering verder worden voorbereid. Voorzien is dat deze vanaf 2025 wordt uitgevoerd.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen